

Onder de loep... voor jong en nieuw!

10 Mineralen bewaren in goede omstandigheden

Rik Dillen

We zijn blijkbaar al aan onze tiende aflevering toe van deze rubriek, die speciaal bedoeld is voor jonge en/of nieuwe mineralenverzamelaars die op een bevattelijke manier de knepen van het vak willen leren. In vorige afleveringen hadden we het al over het identificeren, zeg maar voorzien van een etiket of andere manier om de identificatie van elk specimen te verzekeren. Deze keer behandelen we een paar aspecten met betrekking tot het bewaren van die - daar gaan we van uit - netjes gelabelde specimina.

Veel hangt natuurlijk af van het type verzameling: sommige verzamelaars hebben vooral specimina die erg mooi zijn, en dus als het ware vragen om in een mooie kast uitgesteld te worden. Andere onverlaten, men noemt ze soms wel 'systematici' beschouwen hun specimina niet als dingen die moeten uitgesteld worden, maar verbergen net hun allerbeste specimina in de donkerste krochten van hun huis, weggestopt in laden of dozen. Voor de meeste verzamelaars is de gulden middenweg de beste optie: de mooiste stukken stallen ze uit, en de interessante, maar minder mooie (of kleine) specimina bergen ze op. Het gaat er niet om welke van beide extremen goed of slecht is: ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is.

In deze bijdrage hebben we het in de eerste plaats over de maatregelen die je moet nemen als je je specimina in optimale omstandigheden wil bewaren voor jezelf en voor het nageslacht.

Net als kamerplanten vereisen sommige mineralen specifieke bewaaromstandigheden. We zullen hier een paar van dergelijke gevallen belichten. We willen je zeker niet de stuipen op het lijf jagen om mineralen te verzamelen, in tegendeel. De meeste mineralen kun je gewoon in laden, dozen of kastjes bewaren, zonder speciale voorzorgsmaatregelen. Maar voor een paar gevallen die problemen kunnen opleveren op lange termijn, willen we je helpen om de natuur voor te zijn door slimme trucjes toe te passen.

Eerst en vooral zijn er mineralen die allerlei invloeden ondergaan van de omgevingslucht. Sommige mineralen kunnen bijvoorbeeld vocht opnemen uit de lucht, en na een tijdje vertonen ze vochtige plekken en zien ze er niet meer uit. Een goed voorbeeld daarvan is haliet (alias 'keukenzout') en andere in water oplosbare zouten. Sommige specimina blijven jarenlang in perfecte conditie, terwijl andere na een tijdje vochtig worden. Het verschil tussen beide ligt vooral in de chemische (en mineralogische) samenstelling. Je kunt de problemen voorkomen door haliet (en andere wateroplosbare zouten) in een hermetisch afgesloten doosje te bewaren, eventueel met een kleine hoeveelheid droogmiddel (bv. silicagel) in het doosje.

→
*Dit doosje is zwart geworden door kwik afkomstig uit een
cinnaberspecimen van Almadén, Spanje.
Verzameling en foto © Rik Dillen.*

'Onder de loep' verschijnt regelmatig in Geonieuws, en is vooral bedoeld voor jonge en minder jonge newbies. De beste manier om veel bij te leren is lid worden van de MKA: www.minerant.org/MKA/toetreding.html

Sommige mineralen zijn wat onstabiel aan de lucht, en worden gemakkelijk geoxideerd door de zuurstof in de lucht. Dat is bv. het geval voor sommige pyrietspecimens; ook in dit geval hebben sommige specimens er last van, terwijl andere jarenlang *pico bello* mooi blijven. Het probleem wordt in zo'n geval veroorzaakt door het samengaan van verschillende factoren: de samenstelling, het vochtgehalte van de lucht, zuurstof in de lucht, en zelfs bepaalde bacteriën! Eigenlijk kun je daar niet veel tegen doen, behalve een nogal complexe bewerking met specifieke chemische producten, waar we hier niet zullen op ingaan.

Metallisch zilver (ook wel 'gedegen zilver' genoemd) en tal van andere zilvermineralen kunnen na een tijdje blootgesteld geweest te zijn aan lucht + licht dofgrijs tot zwart worden. Daarom moet je zilvermineralen in het donker bewaren. Je zilvermineralen uitstallen in een kast, liefst nog met een stevige verlichting is dus zeker geen goed idee. Bewaar ze in een gesloten (ondoorzichtig) doosje of een gesloten lade.

Ook met cinnaber (een kwikmineraal) kun je problemen hebben. Vaak bevatten die kleine hoeveelheden metallisch kwik, en dat kan zich afzetten op de wanden van het doosje, die dan een grijze of zwarte schijn krijgen. Op zich is dat voor het specimen in kwestie geen echt probleem: plaats het mineraal in een nieuw doosje en je bent (voor een paar jaar) van het probleem verlost.

Ook voor het goed bewaren van haar- of pluïsvormige mineralen, zoals bv. okeniet, artiniëet, jamesoniet en vele andere kun je best van bij het begin de nodige voorzorgsmaatregelen nemen. Eens zo'n specimen vol stof hangt krijg je dat stof er niet meer af zonder je haren (van het mineraal) kwijt te spelen. Daar is nochtans een perfecte remedie tegen: bewaar dergelijke mineralen levenslang in een gesloten stofvrije doos (bij voorkeur uit plastic, eerder dan karton).

Broze mineralen bewaar je best in een doosje met een zachte ondergrond, zodanig dat het specimen niet wat materiaal verliest telkens het in het doosje over en weer beweegt wanneer je het verplaatst. Gebruik geen watten of andere ondergronden die gemakkelijk pluïsjes afgeven, want pluïsjes zijn achteraf moeilijk te verwijderen. Toilet papier is vaak een goeie oplossing.

Tenslotte nog een woordje over het bewaren van radioactieve mineralen. De vuistregel is: afstand is je beste bescherming tegen straling. Bewaar dus radioactieve specimens apart op een plek zo ver mogelijk van je leefruimte (bv. de verste uithoek van je kelder of garage). Radioactieve mineralen horen alleszins niet thuis in je slaapkamer, bureau of living. Daarenboven bewaar je elk radioactief specimen in een gesloten (Jousi-)doosje.

We hebben het nu vooral gehad over het bewaren van specimens als zodanig; in een latere bijdrage hebben we het nog over het uitstallen van je mineralen.

Wil je meer weten over een of ander detail in deze bijdrage (of over een ander onderwerp) voor jong en nieuw? Stuur dan een e-mailtje naar onderdeloep@minerant.org. Ook suggesties voor bijdragen aan deze rubriek zijn van harte welkom.

*Dit waren pyrietkristallen uit de barietgroeve van Fleurus, Henegouwen, België... tot ze na een paar jaar levenloos uit elkaar vielen.
Verzameling en foto © Rik Dillen.*

